

Zgradimo si dom!

Zrasli smo in potrebujemo svoje strehe! Dovolj časa smo gostovali in siti smo najemništva. Nad osem tisoč nas je po deželi. Ko bi vsak pripeval vsaj nekaj lir, bi naš prosvetni dom zrasel. Čas je, da začnemo graditi!

V ta namen smo ustanovili v Gorici zadrugo z imenom »Naš dom«. Za to zadrugo bomo zbirali po deželi deleže. Upamo, da se nam načrt posreči. Saj je toliko zavednih prijateljev našega krščanskega mladinskega gibanja, da nas ni strah teh načrtov. Če imajo drugi, ki so neprimeroma manjši, svoje domove, zakaj bi si ga ne zgradili mi! To bi bil skupni dom vseh naših organizacij. V njem bi našli prostora vsi, ki prihajajo v Gorico in sodelujejo v našem kršč. mladinskem pokretu. Tu bi se vršili tečaji, zbori, duhovne vaje itd.

Način, po katerem bi se nam ta načrt uresničil, je naslednji: Zadruga razpiše deleže po 200 lir. Vsak, kdor pristopi, podpiše delež in se obveže vplačati v obrokih tekom enega leta celotni znesek in postane s tem solastnik prosvetnega doma.

Podpisovanje se bo vršilo v naslednjem redu: Zadruga pošlje poverjenikom pristopnice. Kdor želi postati član, podpiše pristopnico in vplača kot prvi obrok na račun deležev določeno kvoto, tako da tekom enega leta vplača celotni delež.

Poverjenik pošlje pristopnice zadrugi nazaj in ji vroči denar.

Če dobimo 200 deležev, je zgradba zasigurana.

Kaj pričakujemo pri tem podjetju od društev? Predvsem, da prevzamejo najagilnejši člani poverjeništvu in zbirajo deleže. Društva, ki razpolagajo z imovino, naj takoj pri prvi seji podpišejo vsaj en delež. Okrožni odbori naj se v skupni seji posvetujejo, kje bi bilo mogoče dobiti članov-zadugarjev in kako bi uvedli uspešno agitacijo.

Oni pa, ki bi jim ne bilo mogoče pristopiti k zadrugi z deleži, naj nabirajo darove za Prosvetni dom. Razposlali bomo primerne bloke, ki naj jih prodajajo društva ob vsaki priliki.

Z združenimi močmi in vneto požrtvovalnostjo gotovo pridemo do svoje strehe! Treba je pa začeti takoj! Vsi in povsod na delo!

Za načelstvo zadruge »Naš dom«:

Dr. Vl. Glaser, načelnik.

Ant. Sfiligoj, Al. Sardoč, Jos. Fegic, Dr. Fr. Terčič, D. Doktorič, St. Stanič,
odborniki.

Pomenki.

Vzgoja.

Povem vam pa, da smo le pomočniki
pri delu, ki se samo snuje,
da smo le stražarji zaklada
dragocenega, ki sam se razmnožuje.

* * *

Poglejte vendar rosne travce,
v žarkih solnčnih zeleneče!
Oglejte si oči vijolic,
te očke višnjevo cveteče!
Na polja glejte, kjer kresnice
v oblekah belih kolo se igrajo,
kjer korčki ob potoku bistrem
v lahnem vetercu migljajo! —

* * *

— O, prosim vas, nikar jih ne kopljite
iz rodne zemljice! Nikar jih ne sadite
v gredice ozke, v tesno ográjen vrt! —
To bila bi za vse gotova — smrt!

(F. Lichtenberger.)

Lepo je biti vrtnar. V razlahljano in dobro pognojeno gredo vsadi drobno sadiko. Dan za dnem jo opazuje in spremlja njegovo oko. Predno vstane solnce ji priliva, ko jo ogroža plevel, ga iztrebi, ko raste, ji okopava prst. Brani jo pred zajedalci; vsako, še tako majhno gosenico uniči takoj, ko jo opazi. Dvojna je naloga vrtnarjeva: gojiti mora rastlino in jo obenem varovati pred škodljivci.

Vsak oče je tak vrtnar in vsaka mati taka vrtnarica. Z zakonom sta vsadila sadiko. Negovati morata to kalico in se boriti zoper vse, kar ogroža njeno življenje.

Pred seboj imata živega otroka. Majhna stvarca božja je, ki si sama ne more prav nič pomagati; popolnoma je to mlado bitje odvisno od svojih roditeljev; brez njih ne bi dočakalo detece naslednjega dneva. Iz lastne krvi mu je mati po višji volji dala telesce in to telesce mu mora vzgajati. Otrok je navezan na njeno hrano. Samo moderne kukavice se branijo lastnim otročičem dajati lastne hrane. Ob njeni roki napravi mala otroška nožica prvi korak, njen jezik polaga prve besede v ustka otrokova. Po teh prvih letih se vzbuja speča duša detetova. Rokco steguje za lučco, ušesa napenja ob popevki in šele polagoma se mu zjasni v dušici, da razlikuje mamin resen obraz od veselega, njen pohvalni izraz od karajočega.

V treh letih je otrok izvršil velikansko delo: naučil se je materinega jezika in spoznal je v glavnem svet, ki se suče okrog njega. Polagoma se mu je vzbudila volja. On hoče, zahteva, se brani, upira, nasprotuje. Mati opazuje vse te pojave in skuša uravnati voljo otrokovo. Tega ne doseže samo s pohvalo, kaznijo, opomini in prošnjo. O ne, zato je treba vse kaj več! Poznati mora razvoj otrokove duše in njenih nagnenj, skratka: biti mu mora večša vzgojiteljica in ne samo učiteljica.

Če potrebuje otrok staršev celo življenje, jih neobhodno potrebuje v prvih dveh desetletjih svojega življenja. Kamor se medtem drevo nagne, tam obleži. Predvsem je za to mladostno vzgojo najvažnejšega pomena sporazumno sodelovanje očetovo in materino. Temu sodelovanju se pozneje pridruži še vzgojni vpliv šole, cerkve in življenja samega. Vsi ti činitelji morajo medsebojno vzajemno delovati, potem je vzgoja uspešna.

Težave pri vzgoji.

V prvih letih otrokovega življenja je njegova vzgojiteljica zlasti mati. V teh letih si reže z vzgojo palico, ki jo bo v življenju podpirala, ali pa palico, ki jo bo v življenju tepla. Ta naloga je težka. Zato je Modrost božja vlila materi ljubezen do otrok, ki naj ji pomaga pri tej težki nalogi.

Kaj pa je materina ljubezen? Si že gledal kedaj koklja, s kakšno skrbjo čuva in zbira piščance pod svoje peroti? Naj pride skobec ali lisica — nič ne opraviata proti njenemu junaštvu. Z vso silo in besnostjo se zažene v sovražnike in skuša preprečiti nevarnost.

Koklja je žival, za to pri njej govorimo le o nagonu. Kaj pa materina ljubav? Jeli ta ljubezen samo živalski nagon!

Gotovo ste že bili v Gorici! Na Travniku stoji lepa cerkev sv. Ignacija. Vprašam: »Kaj je cerkev sv. Ignacija?« Odgovor: »Kup kraškega kamna.« — Ne vem, če si ti, prijatelj, zadovoljen s tem odgovorom! Jaz nisem. Res je, da sestavljajo to cerkev močni kamni, a vsak pameten človek bo priznal, da ti kamni niso zloženi kar tako, kot bi jih voda nanesla. Človeški razum je spretno zložil te težke kvadre in po določenem načrtu zgradil to krasno božjo hišo.

Isto velja pri materini ljubezni. Je to naravni nagon, ki ga je vcepil v njeno dušo Stvarnik. A ta nagon stoji pod vplivom razuma. Ta nagon po preneha kot pri živalih, ki izgubijo ljubezen do mladičev, ko so telesno dorasli. Ne, materina ljubav traja še čez grob. Ravno pamet je, ki opozarja mater, da naj ne ima otroka le za igračo. Dobro ve, da napačno dela, če gleda le nato, kako bi otroka omehkužila, lepo oblačila, se mu dobrikala. Tudi vsakdanje težave je ne odvrnejo od njene vzgojne naloge in celo trenutek, ko se otrok loči od rojstne hiše, ne preseka ljubezenskih vezi med materjo in detetom. Mogoče, da se čutna ljubezen sčasoma ohladi, to pa, kar je na tej ljubezni duševnega, ostane in se še bolj očisti in poglubi.

Še bolj globoka in čustev prosta postane ljubezen očetova do otrok. Njegovi žulji in noči, ki jih prečuje v skrbeh, govore več, kot sladke besede. Le tam, kjer je vzgoja otrok enotna, sporazumna, le tam, kjer misli staršev vsak dan poromaio po blagoslov v Nazaret, da — le tam postane vzgojno delo lahko in plodonosno.

Napačna vzgoja.

Zoran je pritulil iz šole domov. Vsa zbegana je pritekla mati Lenka na prag, da bi videla, zakaj joče njen edinček. Kaj mu je vendar! Ubogi

Zoranček! Fantič je vedno bolj rjul, čim bliže je bil domu. Pa ja mu ni kdo kamna zagnal v glavo, ga urezal, udaril? — Nič krvi ni bilo videti.

»Kaj ti je Zoranček? Zakaj jočeš? Pojdi sem revček in povej, kaj te boli!«

»U-u-u-daril me je.«

»Kdo?«

»U-u-u-čitelj me je tepel.«

»Zakaj te je, kaj si naredil?«

»Nič; Hrastov Janko je črnilo polil na zvezek — Uuu! Janko je rekel, da sem jaz to storil. Uuu! Jaz pa nisem. Ne vem nič, kdo je. Uuu!«

»Ubožček moj! Le molči, mu bomo že pokazali tistemu tvojemu učitelju. Ti zverina ti kosmata! Ne bo te več pretepal! Mu bo že ata zasolil, kar mu gre! Le nikar ne jokaj, Zoranček!«

Božala ga je in mu brisala prisiljene solze. Medtem se je pa juha prekuhala in mleko je šlo čez; vsega tega je bil seveda kriv ta divjak, ta učitelj.

Mož je prišel kosit. Fantič ni več tulil, a Lenka se je začela jeziti, tresti in je tolkla po mizi, da so žlice odletavale. S kričavim glasom je hujskala moža, naj gre v šolo in »tistemu divjaku« pove, da Zoran ni slama, ki bi tolkli po njej. Oče pa je ostal miren. Vedel je, kaj je slepa materina ljubezen in dobro je poznal učitelja. Znano mu je bilo, da je učitelj dober mož, ki rabi šibo le, če je v resnici potrebna. Zato niti poslušati ni hotel Lenkinih tožb, temveč je pogovor obrnil na druga vprašanja.

Kaj hočete, taki so moški! Drug drugega zagovarjajo. Nič ne čutijo, kaj je materina bol. — Lenka je bila vsa potrta in v obupni jezi je snovala načrte, kako se znese nad učiteljem. Toda kako? Če mu piše surovo pismo, jo gre tožiti radi razžaljenja časti. Če gre zaropotat v šolo, jo nanznani radi motenja hišnega miru. Torej nič!

Kaj pa, če bi šla k zdravniku? Mogoče bi le napisal spričevalo, da je bil fant ves črn, resno poškodovan. A najbrž ne bo hotel, ker se dečku nič ne pozna. Kaj naj stori? In padla ji je misel v glavo, da bi šla k gospodu župniku. Dober in preudaren mož je bil, on bo že uvidel krivico. Rečeno, storjeno.

Ob 3h je potrkala na vrata.

»Hvaljen Jezus, gospod župnik!«

»Na veke. Kaj pa bo novega, Lenka?«

»Gospod župnik, učitelj je danes pretepel mojega fanta. Po nedolžnem ga je. Ubožec še jesti ni mogel opoldne.«

»Vstopite, Lenka in sedite.« Vsdla se je in z živahno besedo slikala grozno pretepanje, ki ga je moral pretrpeti njen ljubljeneec. Župnik si je popravil očala in mirno začel: »Torej je bil tepen mali. Pa zakaj?«

»Po nedolžnem, gospod, prav po nedolžnem?«

»Mhm, kaj pa če fant laže?«

»O tega pa ne! Še nikdar se ni Zoran lagal!«

»Ne vem če bo tako!! Meni se je zlagal že večkrat.«

Lenka je umolknila. Čutila je, da je slabo naletela. Stari gospod pa je mirno nadaljeval: »Učitelj je hvalevreden mož. Ne verjamem, da bi otroka po nedolžnem kaznoval.«

»Vam rečem, gospod, da prav po nedolžnem.« Zoran je dober otrok.«

Župnik je pomembno zmajal z glavo in dejal: »Ste že slišali kdaj Lenka, da ljubezen včasih človeka zaslepi. Tudi materina ljubezen je semtertje slepa.

Toda ne bi smela biti! Razum jo mora voditi in ta razum mora biti osvetljen po globoki veri. Povejte mi, Lenka, kaj pa hočete, da postane iz vašega fantiča: ali dober, vesten človek, ali hinavski ničvrednež!»

»Bog nas tega varuj, gospod župnik! Moj sin bo moral biti pošten!«

»Prav! Zoran je danes pomazal zvezek sošolcu, le verjemite, da ga je. Če bi ga zato ne kaznovali, bo prihodnjič storil še kaj hujšega. Lahko se zgodi, da postane vsled prizanesljivosti iz Zorana malopridnež. Fant laže, ker ve, da mu mati v svoji slepi ljubezni vse verjame. Pri tem pa trpi vzgoja, silno trpi vam rečem, Lenka!«

Žena je sedela kot pribita. Besede izkušnega župnika so bile moške in resne. Sama je uvidela, da ima mož prav. Bila je v zadregi in na tihem si je očitala: Čemu sem sploh prišla v župnišče!

Župnik je opazil njeno zadrego in rekel: »Veste, Lenka, prav ste storili, da ste prišli po svet. Moja naloga je, da svetujem. Premislite dobro, kar sem vam povedal o pravi in slepi materini ljubezni, pa boste vzgojili dobrega sina.«

Lenka je obljubila, se poslovila in obljubo držala. Zoran je danes ugleden mož.

Še tega je treba!

»Torej ni dovolj, da skrbiš za otroke, da garaš noč in dan, da stiskaš slednji vinar samo za to, da jih zrediš in oblečeš! Še več hočejo — da jih vzgajam! Moj Bog, kaj res ni za mater lepše naloge, kot ravno otroke vzgajati!« — Tako je tožila gospa in dodala par zgledov.

»Kaj mi more kdo zameriti, če po končanem delu sedem? K meni pride sosedka in se obe živahno pogovarjavi. Bog pomagaj, saj mora človek tudi od življenja imeti kaj veselja! Kako dobro gre ženam, ki nimajo otrok!

Lahko pazijo same na sebe, priredijo čajni venček, gredo na izprehod, v gledališče, v slaščičarno. To je vendar vse kaj lepšega, kot truditi se z otroci celi dan. — Pa tudi na to mislim večkrat, kako srečne so one žene ki imajo čas, da gredo v cerkev vsak dan, celo po večkrat na dan. Človek nima časa niti v nedeljah, da bi šel k spovedi. Novi gospod v sosednji fari tako lepo pridiga, pa ga pojdi poslušat, če moreš! Druge, ki nimajo otrok, gredo k bratovščinam, pobožnostim itd. Jaz komaj najdem tisto urco v nedeljo, da zletim k maši!

Vam povem odkrito: Strašna žrtev je za mater, če se mora vsem tem ugodnostim odreči samo radi vzgoje!

— Tako je tožila ta gospa in še danes toži po celo uro vsakemu, ki jo le hoče poslušati.

Kaj naj rečemo o tej materi? Z mirno vestjo lahko trdimo, da ne pozna najvažnejše naloge, katero ji je odločilo nebo. Ta naloga obstaja v tem, da je mati namestnica božja, še več, da je sovladarica z Najvišjim

Bratec in sestrica

v majhnem kraljestvu, ki se imenuje — družina. Celo kerubi si štejejo v čast, da pomagajo Stvarniku pri vladanju sveta s tem, da izpolnjujejo Njegovo voljo. In kaj naj rečemo o materi? Pred vsemi njenimi dolžnostmi je najvažnejša ona, ki veleva materi vzgojo otrok.

Pa še neko drugo sodbo si lahko napravimo o tej materi. Ker ji je neznan njen poklic, zato nima veselja nad njim. Mislimo si dekle, ki se je površno izučila za šiviljo. Prinašajo ji v delo krila, jopice itd. Naročilo izvrši površno. In spet ji prineso nazaj plašče, jopice, krila, češ: za nič so, skazila si blago! Dekle sprevidi, da ni za šiviljo in izgubi veselje.

Podobno je pri marsikateri materi. Skrbno pazi na otrokovo telo. Redno koplje, umiva, oblači in hrani svoje dete. Če otrok zboli, takoj povesi glavico. Pokliče zdravnika in dete ozdravi. Glede telesne vzgoje otrokove je mati neoporečna. Toda dete ima tudi dušo, katere ne vidimo. Vzgajati dušo otrokovo je neprimerno težja naloga, kot skrbeti za njegovo telo. Če se ponesreči obleka ali slika, je zgubljen denar, ki smo ga za te predmete izdali. Če se pa ponesreči vzgoja, je pri otroku zgubljeno vse.

Nujno potrebno je, da mati pozna dušo otrokovo: njena nagnenja dobra in slaba. Potem bo imela pri vzgoji veselje in ne bo blagrovala onih žena, ki so brez otrok. Odgovorite mi, kaj je bolj častno, biti vladar brez vladavine, oziroma imeti le nezatno kraljestvo, ali biti vladar močnega, svetovnega imperija?

V Parizu menda živi pustolovec, ki si je nadel imel Jacques II., kralj Sahare. Sahara je velikanska puščava, kjer ne žive ljudje. Ta »kralj« nima torej nobenih skrbi radi podložnikov. — Na angleškem prestolu pa sedi kralj s ogromno vladavino. Kaj mislite, bosta ta dva zamenjala med seboj? In vendar ima angleški kralj dnevno polno skrbi. Ravno te skrbi pa dajejo vsebino njegovemu življenju. Isto je z materjo, ki vlada številno družino. Skrbi ima noč in dan, in vendar najde ravno v teh težkih skrbeh lahko vest in vrednost življenja. Taka mati ne bo tožila: Še vzgoje je treba, ko imam že drugega dela čez glavo! Res je, da jo njene sovrstnice pomiljujejo, češ: uboga pokora samo gara in trpi! Toda snažna hišica, ubogljivi otroci in zadovoljen mož so ji v ponos in bogato plačilo.

Vzgojni cilj.

Potovanje je sicer zabavna, toda težavna reč. Kdor misli iti na daljšo pot, določi pred vsem cilj svojemu potovanju. Poizve dobro za cesto, po kateri naj hodi, s seboj vzame zemljevid, da ne zgreši kraja, kamor je namenjen.

Vzgoja je slična potovanju. Vsak vzgojitelj si mora predvsem dati jasen odgovor na vprašanje: kaj pravzaprav nameravam doseči z vzgojo. Ta cilj leži v bodočnosti. Večkrat je meglen in negotov. Bog zna, kje se lahko razbije ladja življenja našega gojenca, kdo ve, če je nasprotni viharji ne zanesejo v drugo smer, kot ste nameravali vi! Življenje človeško ni koledar, zato se njegova bodočnost ne da določiti kot lunin mrk.

Marsikaj je temnega pri določanju vzgojnega cilja, a ena stvar je gotova: vsak vzgojitelj ve, da ima otrok nalogo potovati enkrat samostojno skozi življenje. Tudi to ve vsak, da bo ta pot združena s trpljenjem, zatajevanjem in presenečenjem. Le oni, ki je kaj vreden, bo srečno dovršil to pot.

Današnje razmere so take, da morajo otroci že zgodaj od doma. Nekateri gredo služiti kruh v mesto, drugi iskat modrosti v šole. V tujini pridejo skupaj z dobrimi in slabimi ljudmi. Nešteto zapeljivcev, slabih zgledov, knjig in časopisov jim nastavlja zanjke. Dobe se pa tudi dobri

ljudje, dobre knjige in časopisi. Često biva pod isto streho poštenje in zločest.

Mala nečimernica

Ta vaš mali otrok se mora čuvati nevarnih prepadov, junaško se ustavljati zapeljivcem in neustrašeno korakati svojo pot.

Zastonj pričakujemo te odločnosti in poguma od otrok, ki so že v mladosti razvajeni in omehkuženi. Zlasti moderna vzgoja je neredkokrat velika coklja pri tem energičnem delu. Saj se dobe matere, ki gledajo pri otrocih le na zunanost: lišpavost, nečimurnost itd. Ti otroci so telesa brez hrbtnic: manjka jim volje. Ob prvi težavi odpovejo, vsakemu zapeljivcu gredo na lim in ravno v trenutku, ko bi morali junaško stati po koncu, padejo na nos.

Obratno pa opazujemo, da ki so se že v zgodnji mladosti navadili premagovanja, bojov in odpovedi. Seveda ne delajo prav oni starši, ki slikajo otrokom bodočnost pre-

čno. S tem ubijajo v njih energijo in veselje do naporov. Korajže in zupanja je treba dati otrokom, ko se poslavljajo od doma. Nič za to, če jih sreča na poti trpljenje: železo se preizkusi v ognju in življenje v trpljenju. Cilj vzgoje bodi: Utrditi otrokovo voljo, da se ne bo upognila pod bremenom življenja.

Dr. V. Glaser.

Društva so priznana!

Prepovedal je gospod prefekt v Vidmu s svojim odlokom z dne 7. junija 1924 števil. 1245 Gab. — 32 kulturnim društvom ustanovitev iz razlogov, ki so že vsem znani.

Približno mesec dni pozneje so razposlale podprefektore ustanoviteljem teh 32 društev obvestilo s sledečo vsebino:

»Z ozirom na odlok števil. 1245 Gab. z dne 7. 6. 1924 gospoda prefekta Videmske pokrajine (»del Friuli«), s katerim je on izjavil, da ne more sprejeti pod danimi pogoji prošnje, ki ste jo predložili, da se prizna društvo z imenom »Prosvetno društvo« v v smislu društvenega zakona z dne 15. novembra 1867 števil. bivšega avstr. urad. lista 134, Vam sporočam,

da — radi *novejših odredb Ministrstva za notranje zadeve* — v *Novih pokrajinah ni več podvržena ustanovitev društev predhodnemu dovoljenju, ki ga predpisujejo avstrijski zakoni.* —

Zaradi tega Vam je dano prosto, da ustanovite tozadevna društva, katera se pa bodo lahko razpustila iz vzrokov javne varnosti in v slučaju, da kršijo osnovne zakone države.

Podprefekt.

Po dolgem času in trudu smo torej končno dosegli vsaj to, da zavzamejo odslej državna oblastva napram našim prosvetnim društvom glede njih ustanovitve in obstoja gotovo in načelno stališče.

Glede pravne podlage tega stališča državne uprave moramo ugotoviti, da ni točna. Prevzela je namreč naša država z Novimi pokrajinami tudi vse zakone, ki so bili v njih v veljavi do premirja leta 1918. Ti zakoni veljajo v teh pokrajinah tudi naprej, dokler jih izrecno ne odpravi *zakonodajna oblast* države ali pa na ta način, da izda ona drugi zakon, ki urejuje isto snov drugače, kakor zakon, ki ga hoče odpraviti. — Iz tega sledi, da je še vedno v veljavi avstrijski društveni zakon od leta 1867, ker ga ni odpravila zakonodajna oblast. — Albertinska ustava namreč, ki je bila raztegnjena na Nove pokrajine Italije 21. januarja 1921. določa v tem oziru le v členu 32, da »je priznana pravica zbirati se ali zborovati, mirno in brez orožja, ustrezaje zakonom, ki lahko uravnavajo izvrševanje te pravice v korist javne stvari.« Ta osnovni zakon države ravno potrди nekako društveni zakon iz leta 1867, nikakor ga ne odpravi. — Zakon o javnem varstvu, ki je stopil v veljavo v teh pokrajinah leta 1922, vsebuje v tem oziru le nekatere določbe o javnih zborovanjih in prireditvah, ki se strinjajo v bistvu s sličnimi predpisi omenjenega društvenega zakona. Torej tudi s tem ni spremenjena stara zakonodaja, ki se tiče društev. Drugih zakonov pa sploh ni, niti v starih niti v novih pokrajinah Italije, ki bi uravnali ustanovitev in obstoj društev. V starih pokrajinah obstojajo kulturna društva le dejansko vsled dolgotrajne navade. — O tem bi se dalo še veliko razpravljati, toda nas zaenkrat ne zanimajo toliko ta pravna razmotrivanja kolikor razveseljivo dejstvo, da naša društva smejo odslej obstajati in živeti, ker smo prepričani, da mi ne bomo motili z našim društvenim delovanjem javnega reda in še manj kršili osnovnih zakonov države.

Radi spremenjenega položaja naj nam služijo sledeča navodila kot smernice za odnošaje med društvi in oblastvom:

A. Ustanovitev društev.

Sklicujejo se le pismeno in imenoma znanci in prijatelji k ustanovnem občnemu zboru, ki naj odobri pravila in izvoli odbor. Potem naj podpišejo vsi prisotni pravila in zapisnik ustanovnega občnega zbora. Ti dokumenti naj se dobro shranijo. Druzega ni treba za ustanovitev društva.

B. Društvena zborovanja.

Ako se udeleži zborovanja le gotovo število oseb, ki so bile pismeno in imenoma vabljene, se lahko vrši to zborovanje brez dovoljenja oblastva in ne da bi bilo temu naznanjeno.

C. Dramatične prireditve.

Za te prireditve velja isto, kar je o tem pisano v »Čolniču« št. 5, letnik 1924 na straneh 118 do 120.

D. Javna zborovanja.

Za te velja tudi isto, kar je razloženo v prej omenjeni številki »Čolniča«, na strani 119 pod b) s pristavkom, da je treba navesti v tozadevni prijavi na oblastvo tudi vsebino tega zborovanja.

Fantje in dekleta, sedaj pa nazaj v društva z veselim srcem na delo za našo prosveto, ki naj bo naša radost in naša moč! Še bomo naleteli semtertja na ovire, a zato so pa ovire, da jih z neumornim delovanjem premagamo!

Marijan.

Pesem.

Mnogo govorimo in še več čujemo o pesmi, kako naj jo prepevajo poedinci in zbori. »Naš Čolnič« prinaša izpod peresa Lojzeta Bratuž zanimiv načrt o reorganizaciji pevskih zborov v okrilju Prosvetne zveze.

Nadnaravni dar dan Slovencu je njegov glas, ki razlega v prelepi melodiji ubrano pesem. A kaj je to pesem?

Religija nas uči, da je molitev dviganje duha k Bogu. — Vrnimo se k pesmi. Kraljevski pevec David, je zrl svoj narod pred seboj in videl v njem globoko vero. Vzel je v roke liro in vanjo brenkal, njegov glas mu je pa dvigal čustva k Vsemogočnemu in oboje se je spajalo v prelepi harmoniji ubranih akordov.

Največ govorimo o posvetni pesmi, pa li vemo pri tem za njen pomen? Pomen pesmi je, da vzgoji in ublaži srca. Glej fanta, zri deklo; poslušaj moža, čuj ženo, mater, ko ti prepevajo! Li čutiš vlita čustva v to pesem?! Bolniku je zdravilo lek, ki zdravi njegovo telo, a človek ozdravi svojo dušo, ko jo dvigne iz te doline solza v prelepi pesmi v rajske višine bogatih čustev. Da razumevamo pesem so nam živi tolmači naši zbori, na katere smo Slovenci lahko ponosni. Imena Rijavec, Betetto, Šimenc ter druga, so nam v ponos tudi pred tujino! Kaj pomenjajo ti za nas in kaj pomenjajo naši zbori, ki goje našo pesem? Umrli Caruso je proslavil svojo domovino na tem polju po širnem svetu in ji koristil več, kakor vsi ostali na polju politike! Rod, ki prepeva ne izumre nikdar. Njegova pesem je vlita iz čustev. Prebodi mu jezik, onemi in vtihne pesem, a čustva so ostala — ta mu žare iz oči! Če mu te iztakneš, ugasne njih plamen, a pesem je ostala v srcu — ubij še to, ti pesem splava v višine, kamor človek ne doseže.

Neumrjoča je duša, neumrljiva je pesem! Narod poj!

Društvene bolezni.

(Revizorjeva opazovanja.)

Vsakovrstne so bolezni na tem svetu in najrazličnejši so zdravniki, ki jih zdravijo. So pač neke vrste bacili, ki ne razdirajo samo telesnega zdravja, temveč okužijo in razrušijo cele družbe. Tem boleznim pravimo socialne bolezni.

Ker je potrebno, da naši člani in članice poznajo in se obvarujejo teh bolezni, ki pretijo njihovemu društvu, je revizor v tem vročem poletnem

mesecu sestavil seznam teh društvenih rušilk, ki jih je večalimani opazil pri revizijah.

Brezdvoma je bila in je deloma tudi še ena največjih bolezni, na kateri trpi naša celotna organizacija ona *brezpravna omotica*. Veliko društev ni bilo pravno priznanih, zato so začela hirati. Novejši oblastveni odloki so to bolezen deloma omejili s tem, da priznavajo društvom pravico do obstoja in delovanja. Obenem s to boleznijo se kaj rada vtepe v društvo sorodna bolezen, ki jo imenujemo *stagnacija*. Kaj je to? Nekoč se je ustavil vlak par četrt ure pred postajo, ker je stroj odpovedal. Potniki so začeli kričati in ugibati, ali bo nadaljeval pot, ali ne. Ker se je marsikomu mudilo, je izstopil in šel peš proti postaji. Pa tudi oni, ki niso bili siljeni, so se naveličali čakanja in šli. Le nekaj počasnih lenuhov je ostalo v vagonih in čakalo.

Naša društva so nekaki kulturni vlaki, ki morajo iti s časom naprej. Če zastanejo, začno člani izstopati in ostane jih le še par za parado. Treba je, da odbor ob takem zastoju takoj zavrti stroje in kolesje ter porine z novim programom društvo naprej, da ne zamudi časa in izgubi članov. Ta društveni zastoj povzroča več vrst bolezni. Ena se imenuje *pretirani formalizem*. Ker voditelji ne računajo z razmerami, se vedno sklicujejo le na črke pravil in poslovnika. Iz društva izgine domačnost, društvena soba postane pisarna, predsednik postopa kot bivši glavar, blagajnik se prevrže v davkarja in tajnik v notarja. Člani postanejo siti teh kislih uradnih obrazov in cepajo drug za drugim iz društva. Druga bolezen, ki je vzrok društvene stagnacije, je *trmasti konsepativizem*. Ne mislim pri tem na ono stalnost načel, ki so in ostanejo neizpremenljiva, v mislih imam le vsebino in način dela. Včasih je bila v društvu samo knjižnica, k večjemu petje. Če bi sedaj hotel režiser spraviti igro na oder, se mu takoj vse upre, češ: Saj nekdanj tudi tega ni bilo! Pa gredo v svoji starokopitnosti ponekod še dalje. Vedno usiljujejo društvnikom isti program in se z vsemi štirimi otepajo celo najnedolžnejše zabave. Poznam društvo, kjer so režiserju celo ukazali, da mora soba na odru biti vedno enako opremljena, četudi je bilo dejanje povsem drugo. Po deželi se dobe ljudje, ki se ne morejo sprijazniti z mislijo telovadnih odsekov, dasi je v vasi vsako nedeljo ples in znabiti že obstaja »športni oddelek« iz raznih potepov. Ti ljudje so slepi in ne vidijo, da se giblje dandanes društveno življenje v drugačnem tempu. Deset let so prespali.

Nič manj nevarna je nasprotna bolezen, ki jo imenujemo *manija za reformami*. Razvajeni člani zahtevajo vedno kaj novega. Tej otročji želji po vednih spremembah sledi vsled popustljivosti voditeljev — društveni polom. Reforme so sicer nekaj potrebnega, a silno kočljivega. Za uspešno prenovitev se zahteva resna potreba in primerna dozorelost v članstvu. Lahko je podreti delo prednikov, a zelo težko je primerno ga nadomestiti.

Težka, toda hvala Bogu po naših društvih precej redka, je bolezen, ki ji pravimo *absolutizem*. Le njegova mora veljati! Velikokrat imajo člani, oziroma manjšine, upravičene zahteve, toda trmasti voditelj ne odneha. Člane ima za figure na šahovi deski ter jih svojevoljno prestavlja. Umevno, da rodi tako postopanje odpor, ki ima za posledico društveni razpad. Neredkokrat sami odborniki vsled svoje nemarnosti in lenobe naravnost silijo predsednika, da energično zgrabi sam za vajeti. V tem slučaju je seveda očitek »absolutist« neupravičen.

Po nekod se je v neznatni meri pojavila bolezen, ki jo nazivajo *megalonomijo*. Ta se raznese zlasti po onih društvih, ki imajo veliko število članstva. Zdi se jim, da so močni, izvežbani in neomajni. Toda resnica je

čisto drugačna! Čim več ima društvo članov, tem več ima oseb, izmed katerih ima vsaka svojo glavo in svoje slabosti. Čim več slabosti, tem več je treba sklepati kompromisov z njimi. Te vrste društvenih voditeljev preveč računajo s številkami in premalo z razpoloženjem. Podobni so onim nemškimi generalom, ki so računali z bataljoni, ne pa z mišljenjem.

Poleg omenjenih bolezni se rada razširi po društvih stara bolezen z imenom *protekcija*. Na vodilna mesta v društvu ne postavljajo zmožnih oseb, temveč one, ki so se jim priljubile. V teh društvih igra veliko vlogo simpatija. Koliko nepotrebnih preprirov bi izginilo iz društev, ko bi zatrli ta uničevalni bacil! — Človeška slabost je tako velika, da prezre delo in zmožnost, ter se da zapeljati sladki besedi in milemu pogledu. Celotne velike organizacije, kot n. pr. cerkev, so trpele na tej bolezni, katero zovejo nepotizem.

Pa še ene bolezni ne smem prezreti. Ime ji je *korupcija*. V društvu se je zanesla gniloba. So voditelji, ki zlorabljujejo društvo v svoje osebne koristi. Neredkokedaj zahtevajo, da je društvo v njihovi gostilni in jim daje zaslužka. S takimi izrodki je treba pomesti! Še hujša je v društvu načelna korupcija. Med članstvo se zajedo skvarjeni elementi, ki zasejejo v društvu ljulko načelnih dvomov. Pod krinko »naprednosti«, »edinosti«, »svobode«, skušajo speljati vodo na svoj polomljen mlin in napraviti spor med društveniki. Takim je treba takoj pokazati vrata! Kjer začne svoje razdiralno delo načelna korupcija, tam se ji rada pridruži moralna gniloba. Društvo postane članom in članicam shajališče, kjer išče vsak le zasebnega uživanja. Začne se ta gniloba s takozvanimi »znanji«, ki najdejo v društvenem delu izgovor za svojo razbrzdanost. Ta bolezen omehkuži celo najdelavnejše člane, silno kvarno vpliva na drugo članstvo in je zalega preprirov, ki razbijejo še tako lepo društveno življenje. Društvo vendar ni zato, da bi v njem iskali le svoje zabave in zasebnega veselja, temveč prostor, kjer mora vsak pozabiti na svojo osebno ugodnost, ter skušati razveseliti vse.

Na kratko sem omenil le nekatere bolezni, ki lahko postanejo usodepolne vsakemu društvu. Kar je nevihta in toča za vrt, to so te bolezni za društvo. Voditelji morajo imeti odprte oči in paziti na vsak pojav obolevnosti. Dokler se bolezen ne razpase, jo je mogoče še v kali zadušiti, če se pa enkrat razmnoži, postane usodepolna in smrtnonevarna.

Dr. M. Brumat.

Krščanski pokret italijanske ženske mladine.

Še o programu.

Naloga italijanske deklinške organizacije je: 4. *Priprava dekleta, da bo moglo prav izvrševati svoj poklic v družini — pa tudi velikodušno se posvečati verskemu in socialnemu apostolstvu, kakor to zahteva sedanjost.*

Vse kat. deklinške organizacije stremijo v veliki meri za tem, da vzgojijo narodu in cerkvi dobre krščanske matere in žene. In po pravici, kajti lahko trdimo, da kakršne matere in žene, take so tudi družine in kakršne družine, tak tudi narod. Delovanje žene je tiho in skoroda neopa-

ženo, pa vendar zavisi razvoj človeške družbe od nje bolj kot navadno mislimo. Pri padcu človeštva na začetku njegove zgodovine je bila žena odločilno soudeležena — istotako pri odrešenju, ki ga je prinesel Sin božji. Žena je imela in ima važno besedo v veliki in mali politiki, ko se odloča usoda narodov v krvavem plesu in v parlamentu, soudeležena je pri vseh žalostnih in pri vseh razveseljivih pojavih na vseh popriščih človeškega življenja in stremljenja. Kako pa to, mi porečete, saj se vendar na vseh straneh človeške povestnice blestijo skoraj izključno le imena mož? Saj sem rekel, da ženska deluje neopaženo — a ne manj učinkovito. Skrivnost njenega vpliva je v njenem srcu. Žena je, ki piše najbolj globoke poteze v srca in značaj svojih otrok. Saj mlad človek je kakor nepopisan papir — in mati piše nanj prve in najodločilnejše stavke. Tako ima žena tudi velikanski vpliv na mladeniča in moža. Mož navadno ne moremo prav poznati, če ne poznamo njegove žene. Marsikak mož, ki stoji pred vsem svetom kot skala, ki ga nihče ne more ukloniti, je pred ženo kot otrok, ki je pripravljen iz ljubezni do nje vse narediti.

Ni dvoma, mož vlada svet, toda ker je mož od zibke do groba zelo podvržen ženskemu vplivu — je istotako res, da žena vlada svet. Iz tega pač lahko spoznate, da ni brez pomena, kakšne so naše žene in matere — in da ne more biti resne dekliške organizacije, ki bi se ne postavila za prav posebno važno nalogo, da dekleta vzgoji za dobre žene in matere.

Katere so poglavitne naloge žene v družini? O tem le kratko.

a) Žena mora biti možu v pomoč in mu stati zvesto ob strani v časnih zadevah pa tudi na poti v večnost. Boj za obstanek in zastrupljeno ozračje, v katerem se mož dan za dnem nahaja izven družine, mu večkrat zameglita večne smernice; skrb za telesne potrebe zamori prepogostoma skrb za dušo. Žena naj možu da, kar mu svet vsak dan jemlje; — ona naj mu bo zvezda vodnica k Bogu.

b) Žena mora biti dobra gospodinja in domača zdravnica. Marsikatero gospodarstvo gre rakovo pot, ker gospodinja ne ume gospodinjstva in v marsikatero družino se zajedo razne bolezni, ker gospodinja ne zna kuhati, ker ne pozna pomena snage in dobrega zraku, ker nima najpreprostejših pojmov o zdravstvu. Kdor le malo razume važnost vseh teh stvari, bo lahko pritrtil, da dobra žena podpira tri vogle pri hiši in da slaba gospodinja še onega podre, ki ga nosi skrben mož.

c) Žena mora biti dobra *mati - rediteljica in rednica*. Telesno in dušno zdravje otrok določa mati že pred zakonom in zlasti pred rojstvom. Ko resni ljudje gledajo mlade lahkoživke, ki drve v zakon — se jim po pravici zgrozi ob misli na njihovo in njihovih otrok bodočnost. Kako se vedi dekle pred zakonom, kako v zakonu pred in po rojstvu otrok itd. so stvari, o katerih so žene premalo poučene. Marsikak križ pride nad družine, ki bi ga ne bilo treba, ako bi bile žene nekoliko bolj poučene.

d) Žena bodi predvsem *mati - vzgojiteljica*. Da mora žena nekoliko razumeti knjigovodstvo, vrtnarstvo, zdravstvo, da mora vedeti, kako se dobro in tečno kuha, pravilno šiva, krpa in vsak košček blaga dobro uporabi, da ji je treba nekoliko znanja tudi o tem, kako se otroci izredijo telesno krepki in čvrsti — to radi priznajo vsi. Ponekod ravnajo z otroki tako, da bi lahko govorili kakor o živinoreji tako tudi o otročjereji. Tudi v novodobni šoli se negovanje telesa morda še čez mero poudarja. Pri tem pa se žalibog zelo zanemarja prava нравna vzgoja. Le naj bodo naše matere dobre in vestne rediteljice, a njih najjemenitnejša naloga in velika čast mora ostati ta, da so dobre vzgojiteljice. — Za dobrega vzgojitelja sta pa potrebni dve stvari. Predvsem mora biti sam dobro vzgojen, kajti

nihče ne more dati, česar sam nima. To je pri vzgoji dvojne važnosti, ker zgled je izredno učinkovito vzgojno sredstvo. Drugič pa mora biti poučen o tem, kako je treba vzgajati. Poznati mora smoter in cilj vse vzgoje in pa pota ter sredstva, ki vodijo do določenega cilja. Nadalje mora znati prilagoditi sredstva značaju otroka, ki ga vzgaja. Sv. Krizostom pravi, da je vzgoja otrok največja vseh umetnosti. Če pa je treba toliko truda, da se izvežbamo v katerikoli drugi umetnosti, ali naj postanemo dobri vzgojitelji, ali naj postanejo naše matere dobre vzgojiteljice brez pouka in truda? Ako bi prav umevali dalekosežnost domače vzgoje, bi ne častitali vsaki malomarnici, ki stopi v zakon, ne da bi prav vedela čemu. Včasih je vsa javnost pomagala dobro vzgajati mladino, danes jo le izkvarja. In če je bil vzgojitelj vedno umetnik, mora biti danes skoraj čudodelnik, če naj vzgoji mladino tako značajno in plemenito, da je neznačajno in neplemenito sedanje ozračje ne izkvari. Torej rekel bi, da naše matere morajo biti

Prosvetno društvo v Oslaviji

kar čudodelnice. To pa morejo biti le z božjo pomočjo. Njihova naloga je torej ta, da z božjo pomočjo vzgajajo otroke za Boga. Kako vzvišena je ta naloga, kako vredna, da se s primernim poukom dekleta nanjo pripravljajo!

Spominjam se ginljivega prizora iz zgod. romana kard. Wiseman-a »Fabiola«.

Pankracij, doraščajoči mladenič, poln miline, živahnosti in odkritosrčnosti se je nenavadno pozno vrnil iz šole. Njegova mati, rimska matrona Lucina, želi vedeti vzrok zamude. Bil je ta. Učitelj Kasijan je učil svoje vnete učence deklamacijo: »Pravi filozof (modroslovec) je vedno pripravljen dati življenje za resnico.« Toda Pankracij, sin krščanskega mučenca, je v ognju prednašanje pozabil, da je v poganski šoli in je za-

menjal besede tako: »Pravi kristjan je vedno pripravljen dati življenje za vero.«

Takoj po šoli ga je napadel sošolec Korvin s psovkami in hudimi grožnjami. Imenoval ga je celo »molvca oslovske glave« ter mu prismolil krepko klofuto. V Pankraciju je silno vzkipelo, a premagal je svojo strast; ob misli na Kristusa v Kajfeževi hiši se je maščeval le s plemenito besedo odpuščanja.

Vse to je s preprosto odkritosrčnostjo pripovedoval svoji materi. Plemenita matrona si je tedaj s tresočimi rokami vzela raz vrat zlato verižico. Prvič je videl sin, da je na njej visela mala torbica, ki je bila lepo vezena in okrašena z dragocenimi biseri. Mati je vzela iz nje majhno posušeno gobico rdeče barve.

»Pankracij, to je kri tvojega očeta, je rekla s tresočim se glasom in solznim očesom. Sama sem jo zbrala iz njegove smrtne rane, ko sem mu preoblečena stala ob strani ter ga gledala, kako je umiral za Kristusovo vero.«

Tako je rekla, uprla svoj pogled na dragoceno svetinjo in jo poljubila. Solze obnovljene bolesti so se združile s posušeno krvjo, ki je zažarela kakor takrat, ko je kipela iz srca Kristusovega mučenca. Pankracij je poljubil najdražjo dedščino po rajnkem očetu in z njegovo krvjo namočena gobica je od takrat krasila vrat očeta vrednega sina.

Zdi se mi, da je znala matrona Lucina vzgajati in želel bi, da bi tudi naše matere svoje otroke tako vzgajale.

Te-le naloge ima prilično žena v družini. O vseh teh nalogah mora dati kat. dekliška organizacija svojim dekletom primerna navodila in pouka. To hoče italijanska dekl. organizacija. Tudi naša prosvetna organizacija se mora živo zavedati te dolžnosti, in mi vsi, zlasti pa ve dekleta jo morate pri tem podpirati.

Pri vzgoji deklet pa ne gre, da bi vedno mislili le na poklic bodočih mater. Saj marsikatero dekle ostane izven zakona, bodisi ker misli, da ni poklicana ali pa ker nima primerne prilike. Toda vkljub temu je prav, da se usposoblja z veliko pozornostjo v vseh stvareh, ki smo jih omenili. Veliko materinskih lastnosti rabi kot sestra, kot članica te ali one zajednice človeške družbe: vasi, društva, cerkve, naroda.

Da pa more dekle zanesti plemenito materinsko delovanje v razne socialne tvorbe, ji je treba prav posebne požrtvovalnosti. Krvno mater sili že sama ljubezen k velikim dejanjem kri, duševno mater v socialnem življenju pa le velika *požrtvovalnost*, h kateri se morajo dekleta vzgajati. V društvenem življenju se nudi sto prilik, ko se dekleta lahko vadite v veliki požrtvovalnosti. Treba je, da te prilike dobro uporabite. Zlasti bi poudaril, naj se v vseh društvih čimprej osnujejo dobrodelni odseki. Ti bodo neizmerno veliko pripomogli, da postanejo zlasti dekleta zares plemenito požrtvovalna.

Toda pomnite, da ne gre samo za telesno dobrodelnost, ampak tudi za duševno in dušno. Dovolj čudno sodimo o krščanstvu, če mislimo, da naj le duhovniki delujejo na duhovnem polju in da morajo vsi drugi stati ob strani kot malomarni gledavci ali kot neobdelani kamni, ki se pustijo vedno le obdelovati, ne da bi tudi sami kaj naredili. Krščanska ideja ni le duhovska ideja in katolištvo ni privilegij duhovnikov, temveč mi vsi se moramo zavedati, da gre tu za vrhovne koristi vsega človeštva, vsakega naroda in slehernega posameznika in da nam mora biti vsem najiminitnejša naloga ta, da se tudi naš narod v Kristusu prekvasi. Torej dekleta, bodite verske in socialne apostolke z besedo in zlasti z lepim zgledom,

kakor to pravi 3. točka programa ital. dekliške organizacije. Društveno vodstvo pa vas mora pri tem podpirati.

4. točka programa ital. kat. dekli. organizacije pravi, da se morajo dekleta pripraviti, da bodo mogle, ko vstopijo v žensko zvezo (U. D. C. I.), razumno in vneto delovati.

Kakor tvorijo takozvane beniamine deklice (od 6. do 10. leta) in aspirantinje (od 10. do 15. leta) naraščaj za dekliški odsek, tako je dekliški odsek sam nekak naraščaj za žensko zvezo. Dobro urejena in trajna organizacija mora imeti vse te odseke. Iz organizacije za žene se polnijo vrtci, iz teh dekliške in ženske organizacije itd. — in ni mogoče, da bi tako urejeni pokret ne uspeval, če ima zanesljivo нравno, kulturno in socialno podlago ter delavne in razumne voditelje.

Tudi naša prosvetna organizacija postani čimprej taka, da bo vzbudila vsesplošno zanimanje in da spoznajo vsi resni ljudje, da imajo tu opraviti z zanesljivim kulturnim podjetjem. Za to skrbite ve dekleta in pazite, da ne bo prva in zadnja točka programa vaših društev le zabava — in tako društvo samo le zabavna organizacija. — O zabavi pa prihodnjč.

Prinčič Elica.

Društvena soba.

Čitala sem v zadnjem »Čolniču«, da imajo na Vrhu pri Bukovem okusno društveno sobico, katero naj bi si ogledala marsikatera društva v dolini. Ta pripomba me je napotila, da sem napisala par misli o prostorih, kjer imajo naši društveniki in društvenice svoja zborovanja.

Na Goriškem imamo prav nezatno število društvenih domov. Vsako društvo pa ima gotovo večjo ali manjšo društveno sobo, katera je nekak simbol vzajemnosti in družinske zavesti. Zato mora tudi njena notranjost biti privlačna za vse.

Kako odbijalna je prazna društvena soba, v kateri ne najdeš drugega, kot par polomljenih klopi in gole stene. Podobna je ječi, kjer štrle navpik le goli zidovi, znak obupa in jeze. Hujše proze si ni mogoče misliti. V vsaki še tako revni družinici najdeš v sobici nekaj, kar jemlje to grozno prozo s tem, da obesijo na steno kletko s ptičkom, ali priprosto podobo, bodisi verske, družinske ali pokrajinske vsebine. Čemu vendar ptički in podobe v sobi?

Človek potrebuje simbolov, ki potihoma nagovarjajo našo dušo in vzbujajo v njej veselje in mir. Te podobe šele priljubijo človeku dom. Žival ne mara za podobe, zato, ker je brez duše. Vse, kar je na sliki upodobljenega odmeva v naši duši: pobožnost, usmiljenje, zaupanje. Najsibo taka slika še tako priprosta, človek jo hoče. Zlasti za mladino so te slike neizmerne vzgojne vrednosti. Kaj vse govori otroku križ v kotu.

Istih simbolov išče človek tudi v naših vaseh. Kako odbijalna je razdejana vas! Nobene zavesti za skupnost ne najdeš v njej. Poglejmo že samo cerkev sredi vasi. Kakor koklja čepi med hišicami in opominja vse: one, ki imajo majhne bajtice in one, ki imajo visoke hiše, da je cerkev njih skupni dom, da najdejo v njej vsi svoje mesto. Celó v malih vasicah, kjer ni cerkve, so si ljudje zgradili kapelico, ki jih opozarja na skupnost in prijateljstvo. Vzemimo lipo sredi vasi. Kako glasna znanilka je zgodovinske vzajemnosti med vaščani.

Kar velja o vasi, velja tudi o domovih in še posebno o društvenih domovih. Ti morajo biti vsem druga domača hiša, ki nas vedno spominja, da smo bratje in sestre v eni družini, ki ima ista načela in isti cilj.

Zoperna je človeku raznešena domača izba in dvakrat zoperna mu je društvena soba, ki je v neredu. Velikokrat se dogaja, da so te društvene sobe vse prašne in nesnažne. Šele zvečer neposredno, ko se članice zbirajo v društveni sobi, se ista začne snažiti. Ali se ne bi sestavil lahko tedenski sobni red, na podlagi katerega bi vsaki teden prevzeli skrb za lepšanje po dve članici?

Sedaj je poletje. Po vrtovih in travnikih cveto lepe cvetlice v društveni sobi pa ne najdeš niti ene!

Članice, ali ne bi bilo častno za nas, ko bi olepšale naše društvene sobice in jih storile prikupljive? Zavedajmo se, da nas bodo drugi sodili po mičnosti in snažnosti v naših društvenih prostorih in nikar se ne branimo tega dela, ki smo ga zlasti me dolžne vršiti po naših društvih.

Lojze Simoniti.

Dijak na počitnicah.

Šola se je končala, odšli so iz zaprašenega mesta dijaki in se razkropili po deželi. Ob tej priliki dovolite mi, g. urednik, da napišem za »Čolnič« par vrstic:

Po dolgih devetih mesecih duševnega dela, je pač tudi dijaku potrebno privoščiti si vsaj par mesecev poštenega razvedrila, da v tem času nabere spet potrebnih energij za nadaljne svoje študije. Prenapeta struna počí, tako je tudi pri človeškem živčevju. Napeto stanje, v katerem so se živci nahajali za časa študija, mora ponehati in duh in duša se morata razvedriti. Ker pa so počitnice precej dolge, bi komu tudi znale postati dolgočasne, zato rej naj se dijak loti drugega dela, ki naj ga razvedruje, kratkočasni in mu obenem tudi koristi.

Prišel je študent iz šole na deželo, prišel je zopet med svoje domače, znance izza detinskih let, prišel je iz zaduhlih mestnih ulic, v priprosto božjo prirodo. Kamor se obrne povsod znani obrazi, kraji, bister potoček kraj poti ga smehljaje pozdravlja, izza dreves mu v lahnem veterčku veje šušljaj svoj »dobrodošel«. Njegova duša kipi veselja nad divno krasoto šumečih gozdov, zelenih travnikov, bistrih potokov. Vsako drevo, vsaka steza, vsaka mlaka mu vzbuja nebroj prijetnih spominov na detinska, otroška leta. Kamor pride, povsod ga sprejemajo prijazni obrazi vaščanov, težko skrita ljubezen in vidni ponos sijeta iz očesa matere in očeta, ko vidita doma sina študenta. Grdo in nehvaležno bi bilo, ko bi se dijak izogibal svojih domačih in sosedov in bi jih morda gledal s preziranjem in nekako ošabnostjo od zgoraj navzdol. Narava sama že sili človeka, da smatra druge ljudi, tudi morda manj učene, za brate. Čim bolj živimo z drugimi v prijateljstvu, tem bolj smo za nje. Človek je namreč tako ustvarjen, da more razviti in dati izraza vsem svojim duševnim in telesnim zmožnostim le v družbi. Žival lahko živi sama zase, človek pa, ki je socialno bitje, more živeti življenje, ki je vredno človeka, samo v družbi. Naš nepozabni Janez Evangelist je skušal vcepiti tega duha dijakom v srce na svojih socialnih tečajih. On jih je učil, kako naj delajo, da bodo mogli pozneje kot delavci - izobraženci, kar mogoče popolno vršiti svojo

socialno nalogo. Kajti ljudstvo vzdržuje s svojimi žulji in znojem za dijaka šole; ljudstvo ga pozneje plačuje kot uradnika. Kako naj se torej oddolži za vse to svojemu narodu, ki ima pravico nekaj pričakovati od njega. Krek je to pokazal svojim učencem in jih učil, kako bi se mogel kulturno, нравstveno in gospodarsko dvigniti kmetski in delavski stan in kako in koliko naj inteligent pri tem pomaga s svojim znanjem. Mladi študent poln življenja in idealizma si je pri tem navzel tegale naziranja: jaz sem prav tako član družbe, kot vsak najpriprostejši kmet in delavec. Razlika med nama je samo ta, da jaz delam drugače kot oni; v bistvu sva si enaka ona delata z rokami, jaz z umom, *toda delavci smo vsi*. Parola vsakega Krekovega učenca je bila in je: Ne študiram samo zase, da si ustanovim eksistenco, ampak pripravljam se za socialnega delavca med svojim ljudstvom.

Preglejmo zdaj sinove slovenskega naroda in videli bomo, da so na čelu vseh slovenskih krščanskih organizacijah ravno možje, ki so izšli iz te šole. Pustimo sedaj teoretična razmotrivanja in preidimo na praktična tla. Kako naj torej naš dijak deluje med počitnicami? V vasi imate društvo, vstopi v društvo poprimi se dela, kjer moreš in kjer je potrebno, v dramatičnem odseku, v pevskem zboru, povsod te bodo radi sprejeli. V društvu je knjižnica, knjige so morda neurejene, uredi knjižnico in nauči enega izmed članov, kako naj se knjižnica vodi, da bo knjižnica v redu tudi, ko boš ti odpotoval zopet v mesto. V društvu primanjkuje predavateljev, pripravi se in predavaj! Ne bodi pa nikdar tako nečimuren, da bi te morali za vsako stvar prositi in prositi in šele potem bi morda milostno pomagal. Kjer vidiš, da je potreba, ponudi se sam in vedno pokaži, da si brat med brati! Naklonjenost, hvaležnost in ljubezen ti ne bodo izostale. Kjer pa društva ni, zberi skupaj par idealnih fantov in deklet in skušaj ustanoviti društvo. Če ne veš kako, obrni se na Prosvetno Zvezo, kjer bodo radevolje priskočili na pomoč. Med ljudstvom vidiš, da so se razpasle v zadnjih letih razvade, ki utegnejo zadjeti smrtni udarec našemu narodu. Med temi so najhujše pijančevanje in plesi, s katerimi so nujno združene нравstvene propalosti, razuzdanost ter telesno hiranje in umiranje vsakega naroda. Opozori jih na nevarnosti, v katere se s tem podajajo in uvajaj jih v pravo, pošteno in podučno zabavo. Naj te ne strašijo pri tem razočaranja in posmehovanje nadutežev. Če boš tekom celih počitnic odvrnil od pijančevanja samo enega fanta, si svojega uspeha že lahko vesel. Bog ne daj pa, da bi jim ravno ti dajal s svojim življenjem slab zgled. Dobro se zavedaj pregovora, ki pravi: »Besede mičejo, zgled pa vleče«. Povsod in zmeraj se pa vedi kot pravi katoliški, slovenski dijak, ne sramuj se nikdar svojega verskega prepričanja; bodi odločen in če bo pal kak očitek na račun tvojega svetovnega nazora, pojdi mimo s pomilovanjem v srcu; nasproti vsem, tudi tvojim idejnim nasprotnikom, bodi prijazen, odkritosrčen in v načelnih vprašanjih odločen. Zavedaj se, da boš najbolj pridobil spoštovanje svojih nasprotnikov ravno s svojo odločnostjo v načelnih vprašanjih. Če vas je več dijakov krščanskega nazora v enem okolišju, zbirajte se gotovo vsaki teden se kaj porazgovorite, izmenjajte si svoje misli, se navdušujte za skupne ideale, si drug drugemu pomagajte in si na tak način ustvarite nekaj »klub krščansko-socialnih dijakov«. Agitiraj pri ljudeh za naše časopisje posebno pa za »Naš Čolnič«.

Prav gotovo pa ne smeš manikati na socialnem tečaju na Pečinah od 11.—14. avgusta, kjer se bomo zbrali vsi dijaki krščansko-socialnega mišljenja!

Med počitnicama si mora pa dijak okrepiti tudi svoj organizem in namoštiti, kar je med letom zanemaril v zdravstvenem pogledu. Najbolje bo to dosegel z izleti v prosto naravo. Ti izleti mu bodo prišli toliko v telesnem, kakor tudi v duševnem pogledu. Pri vseh tvojih izletih pazi na to, da boš imel seboj zadostno obleko. Izleti naj ne bodo, posebno za začetnike, predolgi; nikdar naj pa ne zahtevajo naporov neprimernih za tvoje telo, ker ti bodo taki izleti škodljivi mesto, da bi bili koristni. Pri vseh potovanjih, opazuj okolico, ljudi, njih šege in narečje; vse, kar dobiš zanimivega, si pridno zabeleži in boš imel tako poleg zabave tudi korist. Na potu počivaj od časa do časa, toda ne predolgo. Ne pij nič alkoholnega, ne žganja, ne vina, ne piva; za žejo imej s seboj par limon malo sladkorja in čisto studenčnico, ki je ni težko dobiti in tudi draga ni. Na izlete ne hodi nikdar sam, ampak vedno v družbi s kakšnim tovarišem, tako vama bo pot kratkočasnejša. Skrbi in razne marnje si izbij iz glave, srce in oči pa odpri na široko, da pride vanje prekrasni božji svet: ne tisti, ki so ga ljudje pokvarili temveč tisti, ki je izšel iz Stvarnikovih rok. Tisti božji svet, lepa svobodna narava, je ona bogata zakladnica v kateri se skriva vse polno dobrot za onega, ki jih hoče poiskati pri njej. Zatorej pojdi v to bajnolepo naravo, naužij se njenih lepot, vzljubi jo, kot dobrotno mater in gotov bodi, da če boš njo ljubil, bosta tvoje srce in duša neskaljena in vzprejemljiva za vse, kar je lepega, dobrega, božjega. Iz ljubezni do teh naših gričkov in dolin, gor in rek, bo v tebi vzkllila mogočna in večna ljubezen tudi do ljudstva, ki ima v oskrbi to zemljo.

R. Bednarik.

Stoletja pričajo!

(3. zgodovinska slika.)

V neki stari kroniki je napisano na porumenelem pergamentu tole: Leta Gospodovega 19. po mnogih vojskah in šibah, ki jih je poslala roka Pravičnega, je bival med Adrijo in Dravo rod, ki so mu mogočniki dneva zažbrani častiti Boga v svoji govorici. In ko bodo brali te vrstice pozni rodovi, se bodo vprašali kdo je dal tem mogočnikom tolikšno oblast, da so jemali ljudstvu lastnino in pravdo, ki so jo pridobili njegovi dedje že pred sivimi vekovi!

Ko so si Slovenci ustanovili svoje domove v naši domovini, so prinesli s seboj tudi vero svojih očetov. Njih vera je bila češčenje proste, lepe narave. Imeli so boga vrhov, boga dolin in livad ter njih plodovitosti, boginj mladosti in lepote, smrti in teme, celo naš Triglav je bil božanstvo. Svečeniki so klali drobnico in jo pokladali na žrtvenike pod šelestečo lipo; v ovnove kože odeti mladci so izlivali krog svetega prostora medico, devojke v belih haljicah so pa plesale Vesni v proslavo kolo. Tam ob strani škili na pol slepi črednik v drobovje zaklanih ovac in prorokuje dobro letine ali uime. V bregu na Gradišču pa prosijo stari in velmožje vse-mogočna Peruna in Svaruna, naj odvrneta svojo kletev od tega dobrega ljudstva. Pokojna in lepa kot jasno jutro je bila ta vera v lepoto božjega stvarstva. Tako je častil rod Slovenov Najvišjega, ker niso še prišli označevalci pravega evangelija. Ti so prišli najprej z zapada in so jih često-

krat pošiljali Franki le zato, da bi Slovenci ne sprejeli le krsta, ampak tudi Frankovski jarem. Pesnik naše usode, Gregorčič je to povedal v besedah:

In prišli so, krstili jih želeč,
v levici križ, a v desni meč,
in dede naše so krstili
sred dednih, širnih njih planjav;
a ko so krst zvršili
njih dom je bil in tuji meč krvav.

Najprej se je jelo širiti krščanstvo v Karantaniji, pri današnjem Koroškem. Sredi osmega stoletja so napadli divji Obri karantanskega vojvodo Boruta. Ker se je ta čutil preslabega, da bi zlomil obrski napad, je naprosil bavarskega kneza za pomoč. Ta se odzove pozivu in z združeno močjo preženejo obrove trume. A pomoč Bavarcev so morali Karantanci plačati s svojo odvisnostjo knezu Tasilu in z njim vred frankovskemu cesarju Karolu Velikemu. V poroštvo zvestobe je pa moral Borut poslati na Bavarsko svojega sina Gorazda in nečaka Hotimira z odličnimi mladeniči. Solnograški nadškof Virgilij jih pošlje v samostan na kiemskem jezeru, kjer jih uče krščanskih resnic. Ko umrje l. 750 vojvoda Borut, dvignejo Slovenci krščenega Gorazda na prestol. Ta je bil prvi krščanski slovenski knez. Odslej si je krščanska vera začela utirati pot med Slovence, ki so se doslej trdno držali svojega prejšnjega češčenja. Seveda je le počasi napredovala. Po triletni vladi umrje Gorazd in njegov naslednik postane Hotimir, ki je tudi bil kristjan. Za njegovega vladanja je prišlo med Slovence več duhovnikov z Bavarskega pod vodstvom škofa Modesta, ki je imel na Gosposvetskem polju svojo stolico. Lepo se je že razvijalo krščanstvo, ko se je začel pojavljati odpor med Slovenci, ki so se zbal, da jih bodo Franki tudi podjarmili. Tako je poganska stranka okoli l. 769 razglasila klic, kdor je Sloven, ne zapusti starih bogov! Vnela se je domača vojska. Vse cerkve so bile razrušene in vsi duhovniki pomorjeni ali pregnani. Tedaj je bavarski vojvoda Tasilo II. ustanovil novo misijonsko središče tik slovenske meje v Innichenu na Tirolskem. Od tu so prihajali nemški misijonarji doli do Beljaka in po dravski dolini. Ob enem je pa Tasilo tudi zbiral vojsko, da zatre moč poganske stranke. L. 772 vdere z vojsko v Karantanijo in z ognjem in mečem pripomore krščanski stranki do gospostva. Slovenski vojvoda postane Valkun. Čez par desetletij je bila že večina Slovencev pokristjanjena. Boj krščanstva s poganstvom lepo opeva prvi slovenski pesnik Prešeren v »Krstu pri Savici«: Boj je končan, križ se blesti ožarjen z zmago. Črtomir, mladi in junaški vodja poganskih Slovencev, ki se bore, po njih mislih, za svobodo in vero očetov, gleda v obupu v valove Bohinjskega jezera. Že hoče končati svojo nesrečo s smrtjo, kar zagleda svojo izvoljenko Bogomilo, nekdanjo svečenico boginje Žive na blejskem otoku. Ta mu pove, da je tudi zavrgla staro poganstvo in sprejela sv. krst. Pouči ga o ničevosti stare vere in ga pregovori, da se pusti krstiti pri slapu Savice. Tako je pesnik pokazal, kako so vsi Slovenci prišli v okrilje krščanske cerkve in sprejeli dedščino, ki so jo ohranili pred vsemi navali poznejših stoletij.

V naši ožji domovini Goriški so pa delovali blagovestniki iz staroslavne rimske Aquileje. Semkaj je že sv. Peter poslal l. 49. po Kr. evangelista Marka naj razširja sv. vero. Ko se je Marka čez 4 leta vrnil nazaj v Rim, je določil za naslednika sv. Mohorja, ki je s sv. Fortunatom pod Neronom pretrpel mučeništvo. Škofovsko stolico zasede sv. Hilarij, pomaga mu v razširjanju krščanstva sv. Tacijan. Oba sta zavetnika goriške

stolne cerkve. Tudi ta dva oznanjevalca krščanstva sta bila mučena l. 285 pri Majnici ob Soči blizu Ločnika. Iz tal namočenih s krvjo teh svetnikov je pognala svoje deblo mogočna cerkev, ki je s škofom Paulinom dosegla čast patriarhata, čigar cerkvena oblast je segala gori do Drave. Ta razdelitev je ostala v veljavi skoro 1000 let. Z letom 1001 pa dobi patriarh Janez IV. tudi v posvetno oblast polovico Solkana in Gorice in polovico vse zemlje med Sočo, Vipavo, Devinom in trnovsko planoto. Seveda so se patriarhi zdaj še bolj trudili, da bi svojim podložnikom prižgali luč krščanskih resnic.

Misijonsko delo med Slovenci v Goriški in sosednji Kranjski deželi je začelo z obskrbimi vojskami Karola Velikega, ki so pričele l. 791. Za vojsko je patriarh Pavlin II. poslal duhovnike med Slovence in zato zadobil častni naziv »apostol Slovencev«. Ko so postale naše dežele urejena frankovska državna provinca »Furlanska mejna grofija«, je mirno napredovalo pokristjanjevanje. Seveda je bila duhovščina večinoma neveščča slovenskega jezika in je zato bila zlasti med nižjimi sloji krščanska vera zunanja stvar le, da so jih njih gospodarji pustili pri miru. Na ta način se je širil vedno bolj romanski duh v naših krajih, vendar pa je bil vpliv s severa še večji, ker so pač vse pokrajine spadale pod oblast frankovskih, pozneje nemških vladarjev. Šele, ko so prekvasili naši dedje to vero, ki so jim jo oznanjali tujci v neznani besedi, s svojim čustvovanjem in ko so že nekateri domači sinovi oblekli duhovniško haljo, so spoznali, kako vrednost ima ta zaklad, ki so si ga šele po tolikih duševnih bojih postavili v svoja srca kot svetinjo. Še bolj so vzljubili to vero, ko so prihajali med nje njih lastni bratje, ko je postalo krščanstvo bistven del ljudske duševnosti. Ni čuda, da so branili Slovenci to svetinjo očetov s svojo krvjo proti vsem, ki so jo hoteli iztrgati ali ugrabiti v osvojevalne namene. Stoletja so izklesala bojni križ: Za križ sveti in svobodo zlato!

Boljšo usodo je dodelila zgodovina našim bratom na severu, na Moravskem in vzhodnih delih, koder danes prebivajo Slovenci. Ni jim bilo potreba tolikih bojev kot našim prednikom, da so spoznali pravi evangelij. Njim je zasijala luč z vzhoda, luč, ki sta jo prižgala sv. brata Ciril in Metod. Deležni so bili razodetja: *Hvalite Gospoda vsi rodovi in vsi jeziki zemlje!* V materini govorici sta sprejemala sv. Ciril in Metod Moravane in Panonce v naročje prave cerkve, za to so pa tem huje čutili udarce, ko je kronika tudi zanje napisala tiste besede!

V Solunu s slovansko okolico sta vzrastla Konstantin in Metod. Že za mladih let jim je bila slovansčina dobro znana. Ko sta odrastla, sta pokazala take zmožnosti, da je Metod postal celo cesarski namestnik, a notranji glas mu je ukazal naj gre v samostan na Olimp. Konstantin pa je bil splošno upoštevan kot filozof in je kmalu postal učitelj fizofije v Carigradu. Življenska naloga se jima je prvič ponudila l. 861., ko sta šla misijonarit med Kazare v južno Rusijo. Ko sta se čez 2 leti vrnila po uspešnem delu domov, ju je že čakal nov poziv na Moravsko. L. 863 je poslal moravski knez Rastislav k carigraskemu cesarju Mihaelu poslanca s prošnjo, naj pošlje med njegovo ljudstvo duhovnike, ki bodo umeli ljudsko govornico, ker doslej so prihajali le nemški duhovniki. Konstantin pa je že med Kazari spoznal, da je treba podati ljudstvu božjo besedo tudi pisano v domačem jeziku. Lotil se je takoj sestavljanja *glagolice*, znamenja za razne slovanske glasove. Ko sta prišla brata med Slovane sta jim že prinesla tudi dragoceno vezilo, slovensko knjigo. 4 leta sta delovala med ljudstvom, ki ju je vzljubilo kot prava božja poslanca, ker sta vpeljala slovansko službo božjo. Med tem pa je nemški kralj Ludovik premagal

Rastislava, ki se je moral podvreči nemški sili in pustiti nemškemu vplivu prosto pot. Klasje Cirilove in Metodove setve, se je sušilo vsled nemške narodne nestrpnosti.

Tedaj dobita sv. brata poziv naj prideta v Rim pred papeža. Papež pohvali njuno delo in potrdi slovanske bogoslužne knjige. Posveti oba v škofa; Konstantin si nadene ime Ciril, a tedaj umre še v Rimu l. 869. Sedaj imenuje Hadrijan II. Metoda za nadškofa v Moravi. To je pomenilo, da postane pokrajina od Nemčije cerkveno neodvisna. A nemški škofje, katerim je bilo več za lepe dohodke, ki jim jih je donašala njih čast, kot pa za širjenje krščanstva, so Metoda, maziljenca božjega vrgli v ječo. 2 leti je vzdihoval za vlažnimi zidovi, gledal v duhu, kako so ovce brez pastirja in kako hočejo narodni nasprotniki celo cerkev porabiti, da narod slovenski politično usužnijo! Šele ostrih pisem papeževih se nemški škofje ustrašijo in izpuste slovanskega apostola. Med temi dogodki pa je zasedel moravski prestol Nemcem naklonjeni Svetopolk. Spletkarjem je uspelo, da je papež Ivan VIII. prepovedal slovansko službo božjo. A nasprotniki so se vračunali; še je bil tu neupogljivi narodni svečenik Metod. L. 879 tožijo nemški škofje Metoda tretjič v Rimu, zdaj celo radi krivoverstva. Metod dokaže svojo nedolžnost in papež zopet dovoli slovenski jezik v cerkvi in pravi: Tisti Bog, ki je ustvaril tri glavne jezike hebrejskega, grškega in latinskega v svojo čast, je ustvaril tudi vse druge. Vendar je nemška stranka dosegla, da je postal strastni nasprotnik Metodov, Viching, škof v Nitri. Ta je vedno črnil svojega nadškofa v Rimu misleč, da mora bolj svetim mogočnejem služiti kakor Bogu.

Zgodovina se ponavlja... Vsled tolikih bojev in naporov s predstavljanjem cerkvenih knjig v slovanščino, je 75 letni starček Metod jel pešati. Na Oljčnico l. 885 je šel zadnjič opravljat službo božjo. Še enkrat je govoril klečečemu narodu, ki je čutil, da izgublja z Metodom svojega očeta in da bo zdaj predan tujčevi samovolji. Še enkrat blagoslovi pastir kneza, duhovnike in narod, določi za svojega naslednika Gorazda in se umakne ihtočemu ljudstvu. Čez tri dni je umrl na Velegradu.

Viching je zdaj triumfiral; slovensko bogoslužje je bilo zatrto in 200 Metodovih učencev so l. 886 z vojaško silo pognali z dežele. Le zato, ker so se držali Kristusovih besed: Pojdite in učite vse narode zemlje!

Trpko je bilo pokristanjevanje naših dedov! Pa ni-li tudi v tem zgodovina učiteljica? Menih, ki je pisal to žalostno kroniko iz naše preteklosti je umrl, z njim so izginili mogočnejši in žalostni časi! Kronika na porumenelih listih pa je še vedno branja vredna, ker danes se znova piše, a piše jo prst božji, ki je na zid v Babelu napisal grozoto: Mane, tekel, fares za vse mogočnejše!

Telovadba in šport.

O pazujemo, da so se začeli ponekod po deželi snovati v poletju takozvani »nogometni odseki«. Sicer so ti odseki le redke prikazni in omejeni le na večje kraje, kjer je dosti takih ljudi, ki nimajo opravka s kmečkim in težjim obrtniškim delom, ter imajo poleg tega dovolj časa na razpolago. Vkljub temu, da te vrste šport pri pretežni večini našega kmečkega in delavnega ljudstva ne bo našel prav nobenega odmeva, je bilo vendar potrebno, da je telovadni odsek P. Z. jasno določil svoje načelno stališče glede telovadbe in športa. V seji dne 20. julija je vodstvo telovadnih odsekov izdalo na vse odseke in društva naslednji

Poziv.

Vodstvu telovadnega oddelka P. Z. se je zdelo potrebno, da je v svoji seji dne 20. VII. določilo principiarno stališče, ki naj ga zavzame napram telovadbi in športu.

Vse delovanje Prosvetne zveze teži na harmoničnem razvoju duševnih in telesnih sil naše mladine. V zavesti, da prebiva zdrava duša le v zdravem telesu, priporoča, ustanavlja in vodi telovadni oddelek telesno vzgojo in sicer sistematično potom podeželskih telovadnih odsekov.

Predvsem propagira in podpira *harmonično telovadbo*, kjer pride celo telo do veljave. Proste vaje, redovne vaje in telovadba na orodju so najuspešnejša sredstva za doseg tega cilja. Pri tej harmonični telovadbi se poleg higijeničnih dobrin navadijo člani na moralne dobrine. Pokorščina, zavest discipline, točnost, umerjenost, pogum in pravo spoštovanje do telesa — to so kreposti, ki si jih mora prisvojiti pravi telovadec. Pa tudi socialni moment igra pri telovadbi izredno vlogo. Pri telovadbi padejo stanovske razlike, Dijak in izobraženec delujeta skladno z kmečkim in delavskim sinom. Tu ne igra glavne vloge socialno stališče, temveč izurjenost. — Iz navedenih razlogov smatra podpisani oddelek za najvažnejšo panogo telesne vzgoje harmonično telovadbo in jo v prvi vrsti priporoča.

Ker pa ponekod ne razpolagajo odseki zlasti v zimskem času s primernimi prostori in ker jim manjka telovadnega orodja, pospešuje in priporoča telovadni oddelek *lahko atletiko*, kot n. pr. skok, tek, metanje oz. suvanje kroglice itd. Poudarja, da mora biti tudi ta panoga telesne vzgoje pod nadzorstvom in se mora vršiti po določenih predpisih. Podlago za lahko atletiko tvorijo osnovne vaje harmonične telovadbe.

Najbolj kočljivo vprašanje telesne vzgoje pa tvori *šport*, zlasti nogomet. Šport sam na sebi je priporočljiv, dokler ostane šport in se ne prevrže v rekord. Priznamo sicer, da dežela ne odobrava po večini tega športa. Umevno! Naši ljudje se ne morejo sprijazniti z njim, ker jim je tuj in zanje neumesten. Žalibog, da je športni razbrzdanosti silno težko postaviti določene meje. Pri nogometu razdivjajo strasti, sovraštvo in besnost večkrat prekoračita meje dostojnosti, užiga se sovraštvo in neredkokedaj opuščajo nedeljo za nedeljo predpisane verske vaje. Znano je, da športniki izgubljajo veselje do društvenega in izobraževalnega dela sploh. Finci, ki nastopajo zmagalno na olimpijadi sami spričujejo, da so s posplošenjem športa opustili prosvetne organizacije. Šport je tudi dosledno mednaroden.

Vkljub tem temnim in jako kočljivim stranem, ki so zlasti zvezane s športom, pa vendar telovadni oddelek ne zameta športa. Skuša ga samo spraviti v zmerne meje. Predvsem odločno odsvetuje ustanavljanje nogometnih odsekov tam, kjer so lokalne razmere neprimerne. Še bolj odločno pa prepoveduje vezanje podeželskih nogometnih odsekov, ki bi nastali v naših društvih v kakršnokoli športno zvezo brez dovoljenja Prosvetne Zveze. Istotako ukazuje vsem učlanjenim nogometnim odsekom, naj ne prirejajo nobene tekme brez vednosti in dovoljenja P. Z. — V prvi vrsti naj skušajo člani ustanoviti telovadne odseke po društvih, oziroma uvesti lahko atletiko za člane. Le tam, kjer bi bilo umestno in potrebno, naj ustanove nogometne odseke. Treba je pa, da pred ustanovitvijo povprašajo za dovoljenje P. Z. in se ravnajo po poslovniku za nogomet.

Mnenje odbora pa je, naj nikar ne ustvarjajo društva novih nepotrebnih potreb, temveč izpopolnijo in razširijo predvsem misel in delo telovadnih odsekov, ki goje harmonično telovadbo.

Ta poziv pošilja odbor telov. oddelka P. Z. vsem bratskim odsekom, društvom, okrožjem in vsem kulturnim delavcem, ki jim je pri srcu prava telesna vzgoja in mirno medsebojno sožitje sosednjih vasi in društev!

V Gorici, dne 20. julija 1924.

Mirko Mermolja, načelnik.

Franci Bratuž, Franc Kolavčič in *Fr. Vuk*, odborniki.

Ljudmila Štubelj.

Na gospodinjskem tečaju.

Dva tedna je že, odkar se nahajam v tem zavodu. Opisati Vam hočem, dragi čitatelji, le malenkost, da bi kateri izmed vas ne dvomil, o našem napredovanju in pridnosti. Vprašali se boste lahko, kaj pravzaprav delajo vsa ta dekleta!? Zelo se moti kdor misli, da izgubljam čas po nepotrebem — ne, ravno nasprotno, naše želje so, naučiti se, kar nam vele gg. učitelji in častite sestre. Razdeljene smo v dve skupini in vsaka skupina v 4 oddelke; vsak oddelek ima svoja predpisana dela in sicer tako, da tudi 4. oddelek pride na vrsto 1. oddelka.

Prav z veseljem sem prestopila prag »Alozijevišča« v Gorici in moje veselje se je še bolj pomnožilo od tistega časa, ko sem pričela z učenjem nadaljevati. Zelo sem zadovoljna, ker obiskujem to šolo, prepričana sem, da mi bo mnogo koristila.

Pred odhodom z doma sem obljubila očetu in materi, da se hočem pridno učiti in postati dobra gospodinja. In nisem se jim zlagala. Doma sem večkrat pospančkala, a tu — vstanem že ob 5 uri, se opraviim ter grem s tovarišicami v kapelico, kjer zmolimo jutranjo molitev, da se vsa naša dnevna dela z Bogom začnejo. Po sv. maši pa k zajutрку. Potem vsaka na svoje delo. Tudi predavanja ne sme nobena zamuditi. Tekoči teden sem pa zaposlena v kuhinji. Kakor druga šola in predavanja, me veseli tudi kuhinja. Ponosno se že sučem okrog ognjišč; ker sem pa le malo časa še v kuhinji in nisem še prav praktična, sem večkrat v napotju častiti voditeljici.

Hrana mi zelo ugaja, posebno pa je tečna če jaz skuham. Sicer so naše nove kuharice že prav pridne in dobro napredujejo. Tudi servirati nekateri že znajo. Če se pa kateri ponesreči, da ji pade kaj iz rok, se ne ustraši, temveč urno pobere in nadaljuje svoje delo.

Naučila sem se tudi jaz že marsikaj, česar do sedaj nisem znala: šivanje in vezenje.

Tudi gg. učiteljem in voditeljicam se hočem izkazovati hvaležna za njih trud, ki ga imajo z nami, in sicer s tem, da se bom pridno učila in tudi nadalje vse ubogala.

Slovesni dan v Batujah.

Nedelja 27ega julija, v neizbrisnem spominu ostaneš vsem, ki so te preživeli v Batujah! Ta dan ni bil le farni praznik batujski, temveč slovesni praznik naše mladine sploh.

Na stotine mladih oči je zrlo proti oblačnemu nebu, kot bi hotelo z bistrim pogledom prebosti goste oblake in pripraviti pot jutranjemu solncu. Prošnja mladostnih src je bila uslišana. Še predpoldne so se predrli oblaki, iznad Kuclja je zapihala nagajivka burja in — jasno nebo je sijalo nad veselimi obrazi. Vzdržalo je celi dan. Ob 6h zjutraj se je začela *tekma*.

Pet sodnikov je bilo točno na mestu. K tekmi so poslali posamezni odseki po več članov. Miren je imel 6 tekmovalcev, Batuje 9, Črniče 5, in Dornberg 15, ki so pa vsled zakasnitve tekmovali le v prostih vajah. Sodišče je bilo strogo in objektivno. Dosegljivih točk je bilo 675. Tekmovati je moral vsak telovadec v lahki atletiki, t. j., skok, tek, metanje kroglice in dvig, ter v prostih vajah. Poleg tekmovalcev so se kosali tudi odseki. Uspeh tekme je bil naslednji: Diplomsko prvega zmagovalca je prejel brat *Klančič Franc*, član mirenskega odseka. Dosegel je od 75 dosegljivih točk 66. Članske priznalne diplome so dobili bratje: Budin Anton iz Mirna (55 točk), Leopold Klančič iz Mirna (54.5 točk), Koron Anton iz Batuj (47.5 točk) in Lojk Leopold iz Črnič (40 točk). Zvezno zmagovalno diplomsko si je priboril telovadni odsek iz Mirna (60.5%), priznalne diplome so pa prejeli: odsek iz Batuj (40.2%), iz Črnič (38.8%) in iz Dornberga (26%). Pohvalno pismo je bilo izročeno bratoma Bavdažu Ivanu iz Dornberga in Lojku Leopoldu iz Črnič. — Splošen uspeh tekem je bil razveseljav, dasi je bila ta tekma prva telovadna tekma v naši Krajini.

Ko je zazvonilo poldne so začeli prihajati gostje in telovadci od vseh strani. Vrli godbeni krožek iz Gorice je spravil celo vas v slovesno razpoloženje. V Batujah si srečaval korijere, vozove, kolesa itd. Pripeljali so se gostje celo iz Idrije, velika je bila udeležba iz Gorice, Dornberga in okolice. Prišli so vrli Šturci z vozom in celo Št. Vid in Vrhpolje sta se odzvala vabilu. Točno ob 4h se je začela *javna telovadba*.

Podrobnejši opis prinese prihodnja številka »Čolniča«. Za enkrat omenjamo le najvažnejše. Ob zvokih polnoštevlnega godbenega krožka so nastopili telovadci s prostimi vajami. Bilo jih je nad 50. Poveljeval je brat M. Mermolja, načeljeval brat Fr. Kolavčič. Vaje so telovadci izvajali s par malenkostnimi izjemami dobro. Za telovadci je nastopilo 48 telovadkinj. Poveljevala je sestra Milka Gregoričeva, načelovala sestra Zalka Vukova. Ko bi telovadkinje pazile na kritje, bi bila njihova telovadba ena najlepših. Burno pozdravljen je prikorakal batujski naraščaj, ki ga vodi brat M. Mermolja. Bilo je 16 fantičev belooblečenih, čvrstih in neverjetno izurjenih. Ta četica malčkov je pustila pri vseh najboljši vtis. Skupinjske vaje batujskih članov in naraščajnikov so bile dobre, simbolična vaja pa ni prišla do izraza vsled pomanjkanja doslednje enotnosti. Vse je zadovoljila orodna telovadba, pri kateri so sestavili Mirenci krasno skupino. Telovadbi, kateri je prisostvovalo nad tisoč ljudi, je sledila *razdelitev diplom*. Sodni zbor se je zbral na tribuni. Vpričo občinstva je prejel vsak zmagalec viharno pozdravljen diplomsko. — Z nočjo so se gostje in telovadci mirno razšli, z zavestjo, da je Prosvetna zveza napravila velik korak in dosegla lep uspeh.

Telovadba.

Ženskim telovadnim odsekom. Iz praktičnih ozirov so upeljale telovadkinje v Gorici nov kroj, ki je zelo enostaven. Kakor je razvidno iz slike, je krilo vedno isto: iz temnomodrega blaga, bogato nagubano in seže 4 prste pod koleno. Bluza je eno-

Telovadni kroj za članice

krojna. Če ima dekle količkaj prakse, si jo sama zašije. Blago je navadno, perilno platno (Giglio, ali Pele uovo), ker je najcenejše. Zadostujeta

dve dolžini, (45 do 55 cm spredaj, istotoliko zadaj, toraj 90 do 110 cm blaga, več pas). Ker je kroj kimono, je bluza na rami brez šivov, vrat štirioglato vrezan, toliko, da zleze glava skozi, pod pazduho pa se izpodreže na okroglo, da se oblikuje rokav. Istega se zarobi in potegne skozi rob elastični trak, da objame rokav roko tesno. Spodnji del bluze se naguba v toliko, da se doseže širina bokov, ki more biti seveda par cm širja, da se bluzo obleče z lahkoto. Pas, ki se prišije na spodnji rob bluze, bodi ob bokih desno in levo prerezan in zapet z gumbi. (Če bluzo dekle samo zašije, ne stane več kot 8 lir.) Nogavice in čevlji morajo biti črni. Glava bodi prosta, lasje zadaj prosto zavezani s črno pentljo.

Sleherna telovadkinja bo uvidela, da je ta kroj primernejši kot prejšnji, prvič, ker se v taki bluzi telovadi z lahkoto in drugič, ker odgovarja higijeničnim predpisom. Vedite, da telovadba ni le zato vpeljana, da pokažete pri nastopih, kako ste vztrajne in pogumne, temveč, da krepite svoje telo ki ostane vsled telovadbe prožno, gibčno in zdravo. Dekleta, skrbite da ostanete zdrave, da ne bodo naši talenti, naši rodovi hiralni, ker zdrava dekleta — zdrave matere — zdravi otroci.

Ker že govorim o higijeni, vam polagam na srce sledeče: po telovadbi ste izmučene in žejne. Ako si hočete ohraniti zdravje, ne sedite nikdar gorke na mrzel kamen ali na tla, in ne pijte nikdar mrzle vode. Premagajte se tako dolgo, da se pohladite, ali pa pijte kaj mlačnega. Ne bodite kot nerazsodne, neumne goske, ki se bahajo: saj meni nič ne škodi, kaj bom toliko pazila na take malenkosti. To je vse odveč! — In vendar pride čas, ko žal, marsikatera spozna in si mora priznati: prepozno je že. Zato pozor!

Lojze Bratuž.

4. Naloge pevskih zborov in glasbenih odsekov na splošno in do »Pevske zveze« ter obratno.

(Nadaljevanje.)

Pevska zveza in zbori.

Kakor imajo pevske - glasbene odseki svoje dolžnosti, tako ima tudi Pevska Zveza svoje naloge na splošno in do podrejenih odsekih.

Pevska Zveza je zgolj umetniška inštitucija, mati, vzgojiteljica ter pokroviteljica vseh glasbenih odsekov in pevskih zborov. Kot taka igra v javnem življenju, posebno v kulturno-verskem, veliko vlogo in ima veliko odgovornost. Ona ima nalogo, go in odgovornost. Ona ima nalogo, razširiti glasbo po vsej deželi v sleherni zakotni vasi, ustvariti mora take glasbene odseke in pevske zборе, ki bodo morali postati temeljiti in globoki in iz katerih se bo rodila zaželjena umetniška pot v njih življenju; biti mora sok naše pevske kulture, vez med trdim, težkim, žalostnim in veselim življenjem.

Da se more udejestviti kot taka ter doseči svoj cilj, mora v prvi vrsti odposlati vsem zborom glavne smernice in poti, ki jih hoče doseči, v formi programa, po katerem se morajo vsi zbori tudi *strogo* ravnati; nuditi mora naši javnosti razne koncerte, izdajati svoj list, kateri poleg strokovnih vprašanj prinaša informacije o splošnem delovanju; ter prirejati tečaje itd.

V glavnem se mora udejestvovati kot prava matica, pokroviteljica in

Petje.

vzgojiteljica na glasbenem polju, tako bo potem tudi ona žela priznanje ljudstva, kateremu bo krepka glasbena organizacija.

Vsem podrejenim glasbenim odsekom in pevskim zborom bodi prava mati, da jih povzdigne vse v prav *umetniške inštitucije* in da bo tudi njihovo delovanje doprineslo tako edino pravo ime, ki se ga mora vsak pevski zbor zavedati kot pravega in ga doseči.

Vplivati mora veliko za pravilno prednašanje narodnih in umetniških pesmi. Seznaniti mora naše zборе s pravo narodno pesmijo in jih naučiti negovati, ker ta je pač duša naroda.

Melodija narodne pesmi je sicer lahka in mnogim dostopna a doseže le tedaj uspeh, ako je njeno prednašanje pravilno, zapeti jo je treba z dušo, izliti vsa žalostna ali vesela čustva, ne pa se zadirati in tuliti kakor pijanci in tako skruniti našo pesem, ki smo jo podedovali od naših pradedov. Isto mislim tudi o umetniški pesmi. Tu mora P. Z. večkrat kontrolirati, pisati, ter britiskati, da taka grda navada izgine iz naših zborov in naši pevovodje si bodo z odpravitvijo te nečastne navade dali sebi najboljše spričevalo.

Glede umetnih pesmi bi bilo dobro, ako bi P. Z. v posebnem kotičku svojega lista ocenjevala posamezne pesmi v glavnem, skladateljev razpoloženje ter podčrtala bistvene momente pesmi in njenega prednašanja. Tako bodo imeli zbori vsaj objektivno sodbo in idejo o umetniški pesmi.

Pevska Zveza mora imeti tudi natančen pregled njenega delovanja, zato je potrebno, da si v posebnem zapisniku ali kroniki zabilježi poleg kvalifikacije posameznih zborov tudi pesmi, ki jih že zna posamezen zbor, njihovo vrednost, težkoče zbora, navste in opombe, ker tako bo imela

pregled za vsak posamezen zbor in mu znala pomagati.

Tako si bo vzgojila Pevska Zveza verigo dobrih zborov, kateri bodo oklepali naše ljudstvo, ga tolažili in bodrili v trpljenju, žalosti in veselju.

Ta naloga je zelo težka, posebno, če pomislimo, da bo imela P. Z. okolu 80 zborov, da bo morala imeti ž njimi ogromnega dela, vsled tega so velike važnosti okrožni referenti.

5. Okrožni referenti

so velike važnosti za Pevsko Zvezo, ker oni bi ji olajšali ogromno delo in bi bili skoro vedno v posrednem stiku z zbori enega okrožja. Za okrožnega referenta se določi najboljši pevovodja enega okrožja, kateremu treba dati tudi namestnika.

Okrožni referent in njegov namestnik vodita duševno vse ostale zборе. Dajata o priliki posetov navodila in njih pravilno tolmačenje, ki jih prejmeta od P. Z. Obiščeta redno vse zборе istega okrožja, da tem lažje spoznata njih življenje, razvoj, težkoče in dobrine. Vodita zapisnik, v katerem bodi popis vsakega zbora: članstvo, pevovodja itd., nadalje nekak seznam že vzetih pesmi in druge važne zadeve. Z eno besedo naj ima nekako kroniko, v kateri naj bodo zabilježeni najvažnejši podatki in momenti poedinih zborov in splošna situacija okrožja. Zapisnik naj bi bil sestavljen v 2 izvodih, koji eden pripada Pevski Zvezi.

Naloga okrožnih referentov bodi tudi ta, da vpliva na zборе svojega okrožja tudi vzgojno, da skuša dovesti na tak način zборе do umetniškega proizvodjanja pesmi, da jih bodri v težkem delu obenem pa brezobzirno kritizira.

Vsa navodila prejme referent od Pevske Zveze s katero mora biti v vednih stikih.

Pripravljati mora teren za eventuelen (skupni) *okrožni pevski zbor*, ki je sestavljen od vseh okrožnih zbo-

rov. Zbor pa mora urediti tako, da se bodo vsi glasovi krili in da bo zborova barva enotna, zato sme v slučaju neubranosti glasov najslabše črtati in sicer od vsakega zbora nekaj. Na isti način ravna ako so posamezni glasovi premočni, n. pr. basi premočni, tenorji, prešibki itd. Vendar mora v taki priliki gledati tudi na kvaliteto.

Vsak dirigent posameznih zborov naj izbere *najboljše glasove* skupno z okrožnim referentom, kateri jih potem prijavi vodstvu Pevske Zveze. Ona bo tako vporabila *cvet naših zborov*, s katerim bo ustvarila impozanten »Zbor Prosvetne zveze« ali

6. Zvezin pevski zbor.

V »Zvezinem pevskem zboru« so zastopane najboljše moči posameznih zborov. Vsak pevski zbor izbere res *najboljše in najlepše* glasove in sicer 2 do 6 različnih glasov. Ko prejme P. Z. imena in število glasov od vsakega društva, potem določi šele ona število pevcev, ki jih mora zbor poslati k glavnemu pevskemu zboru. O priliki skupnega nastopa odpošlje P. Z. posameznim zborom glaske za poedine pevce. Pevce mora pevovodja istega zbora z vso natančnostjo — in drugimi navodili za posamezno pesem — ter skrupuloznostjo naučiti pesem *na pamet*. Tu pride v poštev pomen pesmi, dinamika in agogika. Glavne vaje in to so bistvene, pa se bodo vršile vedno 2 ali 3 dni pred nastopom v Gorici pod pevovodjem P. Z.

Tako bo imeła P. Z. impozanten zbor ki bo moral biti za vzgled vsem ostalim in ki bo nudil pevcem in našemu ljudstvu pravo umetnino zbornega petja. To bo glavni steber in ponos P. Z. Naloga Zvezinega zbora je tudi ta, da nudi oziroma proizvaja vse naše in druge slovanske zборе, prireja večkrat koncerte v mestu ali v kakem drugem večjem trgu, se udeležuje eventuelnih pevskih tekm z drugorodnimi pevskimi zbori itd.

Društveni vestnik.

Prosvetna zveza.

Društvom objavljamo v današnji številki vsebino in pomen odloka o priznanju društev. Naj ta odlok, ki so ga prejela od podprefektura *dobro shranijo*. — Sedaj je čas, da ne držimo več križem rok. Takoj poživite društva!

Častitamo gospodom, ki obhajajo te dni 25 letni mašniški jubilej. Med njimi so vrli kulturni delavci gg. Jože Abram, Ivan Kunšič, J. Oblak. — Istotako izroča Prosv. zveza iskrene čestitke gč. Fridi Ščekovi, ki je postala profesorica zborovega petja.

Po deželi je v večjih krajih prirejal krasne koncerte operni pevec g. Šimenc, prvovrstni pevski talent, na katerega smo Goričani lahko ponosni.

Dekliški krožki lahko naroče v tajništvu Prosv. zveze primerna predavanja za dekliske večere.

Gospodinjski tečaj se je začel v nedeljo dne 13. julija. Sprejetih je bilo 34 prosilk. Ta dan je priredila Prosv. zveza otvoritveni večer z jako izbranim vzporedom. Tečaj je otvorila s pomembnim pozdravom ga. G. Ferjančičeva in g. inž. Rustja. Oba sta poudarjala važnost tečaja in potrebo vzorne discipline. Strme smo poslušali lepe solospve g. Joškota Bratuža, ki je in ostane naš ljubljenec in najboljši naravni interpret slovenske pesmi. »Kuhar Miha« je s svojim nastopom silno ugajal. Tudi »Urban« se je posrečil. Stric iz Njujorka je bil pa vkljub majhni postavi — predolg.

Takoj drugi dan so udeležinke začele z rednim poukom: dopoldne kuhanje, popoldne šivanje, zvečer pa predavanja iz zdravstva, gospodinjsstva, vzgojeslovja, verstva, prava, petja itd. Zaposlene so celi dan od 5h zjutraj do 9h zvečer. Vsako nedeljo zvečer pa imajo zopet malo zabave. Tako n. pr. so se v nedeljo, 20. jul. smejale: »Priliznjenki«, »Mačici«,

»Kavarici«, »tajni skrivnosti« in »Zvitemu Jaku«. Gosp. Bratuž je zapel par pesmic za srce, g. Kralj pa spregovoril par besed za pouk.

Tako prehitro tečejo dnevi. Vse udeleženske so zdrave in zadovoljne. Bodo že same kaj več povedale!

Zadruga »Naš dom« se je ustanovila pretekli mesec. Namen ima zbirati prispevke za prosvetni dom v Gorici in podpirati zidanje društvenih domov po deželi. Kakor hitro bodo dogotovljene pristopnice in nabilne pole, jih takoj pošljemo vsem društvom. Od uspeha agitacije je odvisna naša prosvetna centrala. Na krepko delo!

Vsem okrožjem naročamo, naj tekom meseca gotovo skličejo okrožne seje in pri njih obravnajo naslednje točke: 1. Sedanje stanje društev v okrožju in njih poživitev. 2. Skupni okrožni izlet, oz. prireditve. 3. »Naš dom«, 4. Slučajnosti.

Pismo prijateljicam. Vedite drage naročnice »Čolniča«, da se nam godi na gospodinjskem tečaju prav dobro. Posebno, ker so naši blagi predstojniki in učitelji z nami jako potrpežljivi, zakar smo jim zelo hvaležni, ter nam posvečajo največjo skrb in trud, ker žele, da se vrnemo domov, poučene v vseh potrebnih predmetih, katere rabi pridna in skrbna gospodinja.

Marsikdo misli, kaj se pa more človek naučiti v enem mesecu? Toda, kdor ima dobro, resno voljo in zna ta kratek čas dobro vporabiti, ter s pazljivostjo sledi vsakemu predavanju in delu, si med tem časom nabere mnogo gospodinjskega znanja, katero služi tudi materi za dobro vzgojo svojih otrok.

Bodite pristrčno pozdravljene vse čitateljice »Čolniča«, posebno pa naši stariši in vsi, ki ste nam pripomogli, da smo se udeležili tega plemenitega dela naše »Prosvetne zveze«.

Udeleženka.